

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21

Instructional Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office 21

รุ่งอรุณ เพ็ญกุลกิจ *

ยืนยง ไทยใจดี **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 327 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน
2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน
3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านผลการเรียน มากำหนดเป็นเป้าหมายด้านวิชาการ ประเมินการจัดการเรียนการสอน จัดระบบการแจ้งผลการทดสอบทางการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียน เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นปัญหา ประกาศเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และจัดนิทรรศการแสดงผลงานดีเด่นของนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of the research were to study, compare and investigate the guidelines of instructional leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 21. The research sample consisted of 327 administrators and teachers which were obtained by stratified random sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire with a five point-rating scale and the reliability of .98. Statistics for data analysis was mean, standard deviation, t-test (Independent samples) and F-test (One - Way ANOVA). Results of the study were as follows:

1. Instructional leadership of school administrators, as a whole and as an individual aspect were rated at a high level.
2. The comparison of instructional leadership of school administrators, according to positions of the sample, as a whole there was not different. When comparing according to educational levels and work experiences, as a whole and as an individual aspect, there were not different.
3. The study of guidelines for instructional leadership development of school administrators revealed that school administrators should utilized student achievement to set the academic goals, evaluate the teaching activities, create the report system of student achievement for parents, exchange ideas with teachers and students about studying problems, announce the academic criteria to the stakeholders, set up an exhibition for the best practice of student performance.

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยสันตพล จังหวัดอุดรธานี

** ดร. อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสันตพล จังหวัดอุดรธานี

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ

Keywords : Instructional Leadership, school administrators, academic administration

บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคม ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนในประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามความมุ่งหวังเพราะฉะนั้นกำลังพลจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2550 : 3)

กรมวิชาการ (2549 : 14-15) ได้กล่าวถึงการจกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทยโดยการมุ่งเน้นการพัฒนา งานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษา ที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษา และมาตรฐานโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะคล้าย ส่วน ที่เป็นร่างกายของมนุษย์ เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ และเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน เป็นศูนย์กลางของชื่อเสียง เป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับ ส่วนโรงเรียนใดงานวิชาการล้าหลัง อ่อน ด้อย โรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยมขาดศรัทธา และไม่เป็น ที่ยอมรับ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 : 25) การบริหารวิชาการจะเป็นไปได้ดีต้องอาศัยบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน ดังที่ วินซ์แม็กเคียร์ Vinson McCier, 2003 : 98-100 (อ้างถึงใน รุ่งสรรค์ ประเสริฐศรี, 2553 : 12) ก็กล่าวว่าการวิจัยมากมายได้ชี้ชัดว่าบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนและความพึงพอใจของครูผู้ปกครอง ชุมชน และผู้บังคับบัญชาาระดับสูง เป็นที่น่าเสียดา ที่แม้ว่าบทบาทดังกล่าว จะเป็นที่ยกย่องว่าส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่กลับมีการปฏิบัติกันน้อย ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ จะทุ่มเทเวลาแรงงานและทรัพยากรไปในงานด้านกิจกรรม การบริหารจัดการมากกว่าการแสดงบทบาทที่สำคัญต่อตัวผู้เรียนสูงสุด

การเป็นผู้นำที่มีคุณภาพต้องมีความรู้ความสามารถด้านวิสัยทัศน์ และกระจายวิสัยทัศน์มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายใน และภายนอกองค์กรมีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมข้อมูลสถิติมาช่วยวิเคราะห์และตัดสินใจ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือลูกน้องมีความสามารถในการสื่อสารมีความสามารถในการใช้แรงจูงใจเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (สมชาย เทพแสง, 2547 : 14) ผู้นำกับผู้บริหารอาจเป็นคนเดียวกันก็ได้ ผู้นำเป็นตัวการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในหน่วยงานส่วนผู้บริหารเป็นผู้ดำรงตำแหน่งบริหารให้มุ่งรักษาความมั่นคงของหน่วยงาน

จากผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าจากโรงเรียน 56 โรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในปี 2557 ในระดับประเทศเฉลี่ยที่ 34.65 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 ที่ค่าเฉลี่ย 35.97 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จากเกณฑ์กำหนดขั้นต่ำ ร้อยละ 50 ทุกวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2559) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ไม่ประสบผลสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ดังจะเห็นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเป็นโรงเรียน ที่มีคุณภาพและประสิทธิผลในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทางด้านวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จากบทบาทและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการอยู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา และบริหารสถานศึกษาให้งานด้านวิชาการประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2,268 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 327 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท Likert (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 66)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตออกจากรายการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยสันตพล ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ผู้วิจัยตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จากการส่งแบบสอบถามไปจำนวน 327 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 327 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามลำดับดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples)

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test แบบ One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็หาความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ

5.1.1 ค่า (IOC)

5.1.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

5.2 สถิติพื้นฐาน

5.2.1 ความถี่ (Frequency)

5.2.2 ร้อยละ (Percentage)

5.2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)

5.3 สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 ใช้ค่า t-test (Independent Sample)

5.3.2 ใช้ค่า F-test (One-Way ANOVA)

ถ้าพบความแตกต่างก็ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ รองลงมาด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ กำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนโดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม เช่น ผู้บริหารรองผู้บริหารฝ่ายวิชาการคณะกรรมการพัฒนาวิชาการ

1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในการพัฒนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน

1.3 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกัน เพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ กำกับดูแลการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละสาระการเรียนรู้

1.5 ด้านการตรวจความก้าวหน้าของนักเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ ใช้ผลการทดสอบเพื่อการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าหมายด้านวิชาการของ

1.6 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีมากที่สุดคือ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

1.7 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำนวัตกรรมที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.8 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีมากที่สุดคือยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของครูที่ปฏิบัติงานดีเด่นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น กล่าวชมเชยในที่ประชุม มอบเกียรติบัตร ลงข่าวในวารสารฯ

1.9 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.10 ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน

1.11 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีระดับภาวะผู้นำมากที่สุด คือ ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะทางวิชาการหรือนักเรียนที่นำ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน สรุปได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน และมีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ามีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3. การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียนในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน

3.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำโปสเตอร์ หรือป้ายประกาศที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการของโรงเรียน

3.3 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรบันทึกการนิเทศ เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู ว่าสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนหรือไม่

3.4 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบการตัดสินใจในการนำหลักสูตรไปใช้

3.5 ด้านการตรวจความก้าวหน้าของนักเรียน แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบให้มีการแจ้งผลการทดสอบทางการเรียนให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบอย่างรวดเร็ว

3.6 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรตรวจเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อดูว่าครูได้ใช้เวลาในการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนอย่างเต็มที่

3.7 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ปัญหาต่าง ๆ

3.8 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรคณะกรรมการให้เป็นธรรมและมีความยุติธรรมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.9 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนแก่ครูอยู่เสมอ

3.10 ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประกาศเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการให้นักเรียนครูผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

3.11 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานดีเด่นของนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการได้มีการวางแผนด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการนิเทศการศึกษา ส่งผลถึงความมีประสิทธิภาพของการทำงานของครู และความสำเร็จของนักเรียน จึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้งในภาพรวมรายด้าน สอดคล้องกับแนวคิด ทรัสต์ (Trusty F.M., 1986 : 73) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ไปปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษา และของห้องเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษา เป็นผลมาจากการวิจัย และการปฏิบัติทางการศึกษา มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุ ความต้องการของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินโครงการทางวิชาการของโรงเรียน ติดต่อสื่อสารกับครูและนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคม และเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัย ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำกับปัญหาด้านวินัย ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำกับปัญหาด้านวินัยของนักเรียน มีการประเมินผลความสำเร็จเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และสอดคล้องงานวิจัยของ (มณีกาญจน์ รัตนธรรม, 2550 : 111-115) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต และเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องงานวิจัยของแอนเดอร์สัน (Anderson, 2000 : 1801-A) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู และผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และศาสตราจารย์ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 132 คน โดยมีพฤติกรรมดังนี้ การกำหนดภารกิจของโรงเรียนและการสื่อสาร การจัดการหลักสูตรและการสอน การควบคุมดูแลการนิเทศการสอน การตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน และการส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 1 มิติ คือ การตรวจสอบ

ความก้าวหน้าของนักเรียน และสอดคล้องงานวิจัยของ (กัญญ์วรา เครื่องพาที, 2556 : 102-108) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วันเผด็จ มีชัย, 2554 : 96-99) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีการปฏิบัติสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ เห็นความสำคัญของกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของนโยบายโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุทธทัย จันทรทรงกรด, 2558 : 77-89) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการส่วน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้าย

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบ ตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่บริหารงานการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบตามกระบวนการการทำงาน เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาทั้งในด้านบุคลากร ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ และครูผู้สอนมีหน้าที่ดำเนินงานทุกงานในโรงเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมฤทัย อ่อนรัมย์, 2558 : 86-93) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวม พบว่าความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วีระชาติ วิลาศรี, 2553 : 103-108) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการนิเทศและการประเมินผล ด้านการสอน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจกับครูและด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากรอบงานและทิศทางงานวิชาการอยู่ในทิศทางและเป้าหมายเดียวกันจึงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิเชียร ทองคลี, 2554) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่าอยู่ในมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งใน ภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้สั่งสม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ผ่านมาโดยเฉพาะประสบการณ์ การฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต้องได้รับการเพิ่มพูนประสบการณ์ ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ การศึกษาดูงานจากแหล่งวิทยาการความรู้ สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ถึงแม้จะมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน แต่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ ทางวิชาการ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปฐม ปรีปนังกูร, 2553 : 10-123) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิเคราะห์ พบว่าด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำโปสเตอร์หรือป้ายประกาศที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่ทางด้านวิชาการของโรงเรียน

1.2 จากการวิเคราะห์ พบว่าจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรตรวจเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อดูว่าครูได้ใช้เวลาในการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนอย่างเต็มที่

1.3 จากการวิเคราะห์ พบว่าจำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูว่าสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนหรือไม่

1.4 จากการวิเคราะห์ พบว่าจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นปัญหาต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่อื่น ๆ ให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.4 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเชิงคุณภาพ

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2549). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญ์วรา เครื่องพาที. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปทุม ปรีปนังกูร. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญา ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มณีกาญจน์ รัตนธรรม. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด*. ปริญญานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2553). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ไคมอน อิน บิสซิเนส เวิลด์.
- วันเผด็จ มีชัย. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิเชียร ทองคลี. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วีระชาติ วิลาศรี. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมชาย เทพแสง. (2547). *"E-Leadership: ผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล"*, วารสารวิทยาจารย์. กรกฎาคม 12-14.
- สมฤทัย อ่อนรัมย์. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสภวิทยาเขตนางรองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2559). *สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติปีการศึกษา 2558*. หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. ปริญญานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลสามเจริญพานิช.
- Anderson. C.A.D. (2000). *The importance of instructional leadership behavior as perceived By Middle school teacher, middle school principal and educational Leadership Professors*. Ed. D. Dissertation, Faculty of Graduate School, University of Georgia. 1801 - A
- Trusty F.M. (1986). *Administrator/Supervisor Career Ladder Orientation Manual*. Tennessee : Tennessee Department of Education.

